U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **A. F.,** zast. advokátem Mgr. et. Bc. Filipem Schmidtem, LLM, advokátem se sídlem Ovenecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 11. 2017, č. j. 4 Az 44/2015 – 40,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Zástupci stěžovatele Mgr. et. Bc. Filipu Schmidtovi, LLM, advokátovi se sídlem Ovenecká 78/33, Praha 7, **se určuje** odměna částkou 4114 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále „městský soud“), kterým byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-476/ZA-ZA02-K07-2015, ze dne 22. 9. 2015, kterým nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana dle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Stěžovatel požádal dne 20. 5. 2015 o udělení mezinárodní ochrany v ČR. V žádosti uvedl, že je ukrajinské národnosti, náboženským vyznáním křesťan (člen katolické církve), nikdy nebyl členem žádné politické strany ani organizace; je svobodný, jeho otec zemřel, matka a sestra žijí na S., bratr ve V. Neuváděl žádné zdravotní potíže, vojenskou službu vykonával v letech 1987 – 1989 v Gruzii u vojska ministerstva vnitra. Absolvoval zemědělské učiliště a pracoval na stavbách mj. jako zedník. Na Ukrajině je vlastníkem stavebního pozemku. Není a ani nebylo proti němu vedeno trestní stíhání. Vlast opustil roku 2003 kvůli lichvářům, od nichž si půjčil a peníze neměl kvůli vysokým úrokům jak vracet. O mezinárodní ochranu žádá, protože vrátí-li se, mohou jej zabít, na dluzích má vysoké úroky a nemůže je splatit, má strach o život. V ČR byl již od roku 1995 pracovně.

O azyl v minulosti žádal roku 2013, ale mezinárodní ochrana mu nebyla udělena. V případě návratu do vlasti se obává, že nepřežije, neboť nemá z čeho vrátit peníze, navíc se tam trochu změnily zákony a nikdo mu nepomůže. Během pohovoru vedeného dne 5. 8. 2015 opětovně uvedl, že ve vlasti byl hlášen k trvalému pobytu v Selu S. v Zakarpatí, dům patřil jeho rodičům, nyní tam bydlí jeho matka a sestra s rodinou. Z Ukrajiny odjel roku 1995 a od té doby tam nebyl. U lichvářů si půjčil na stavbu domu, hledají ho u něj doma a komunikují s rodinou, rodina samotná s nimi žádný problém nemá. Na policii se vůbec neobrátil, jelikož nemá žádný důkaz, smlouva byla ústní. Banka mu půjčit nechtěla. Lichváři jej samotného v současné době nekontaktují, jelikož nevědí, kde je. Na Ukrajině se neměl kam přestěhovat, na východ nechtěl. S rodinou je v kontaktu telefonicky a přes internet. Při seznamování se s podklady rozhodnutí dne 12. 8. 2015 uvedl, že se stručně seznámí se shromážděnými informacemi; nenavrhl doplnění podkladů ani se nechtěl vyjádřit ke zdrojům informací a způsobu jejich využití, nic dalšího říci nechtěl. Ze správního spisu bylo dále zjištěno, že stěžovatel podal žádost o udělení mezinárodní ochrany už dne 5. 11. 2013, přičemž uváděl zcela shodné důvody, jaké uvádí i nyní, tedy strach z lichvářů, od nichž si půjčil peníze, jež nedokáže splatit; mezinárodní ochrana mu udělena nebyla.

[3] Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že splňuje podmínky pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu; je přesvědčen, že jak správní orgán, tak správní soud nesprávně posoudily otázku obav z pronásledování dle § 12 odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Jako hlavní důvod pro odchod ze své vlasti stěžovatel uváděl obavy o svůj život, jelikož má strach z jeho likvidace soukromými osobami pronásledujícími jej v důsledku dávné půjčky, kterou v důsledku jejího „lichvářského charakteru“ nebyl schopen splácet; problémy se soukromými osobami mohou být za určitých podmínek důvodem k udělení doplňkové ochrany, typicky pro hrozící mučení či nelidské zacházení. Stěžovatel zdůrazňuje, že v zemi jeho původu probíhá justiční krize, která zcela paralyzuje fungování Ukrajiny jako právního státu. V souladu s kvalifikační směrnicí 2011/95/EU, čl. 6, se pak za původce pronásledování nebo vážné újmy považují i „*nestátní původci, lze-li prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b) včetně mezinárodních organizací nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou.*“ Stěžovatel taktéž nemůže souhlasit s názorem soudu, že je jeho poukázání na rozklad justičního systému na Ukrajině účelový. Jednalo se o důležitý aspekt jeho žádosti o mezinárodní ochranu, žádost byla odůvodněna právě obavami o život, způsobenými pronásledováním ze strany soukromých osob a stěžovatelova přesvědčení o tom, že státní orgány na Ukrajině mu nejsou, právě s poukazem na situaci justičního systému, schopny efektivně pomoci. Správní orgán se nezabýval otázkou mobilizace, která na Ukrajině probíhá, resp. v rozhodné době intenzivně probíhala, což je mimo jiné zřejmé i z obsahu správního spisu (zprávy ze země původu v obecné rovině). Stěžovatel přitom jednoznačně odmítl, že by byl ochoten nastoupit do armády nebo se jakkoliv účastnit bojů na Ukrajině, což by však v případě odvedení nemohl ovlivnit. Stěžovatel má za to, že povinností správní orgánu bylo posoudit, zda stěžovatel nespadá pod možnou zvláštní sociální skupinu, kterou tvoří branci, a to ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Správní soud se pak nijak nezabýval námitkami stěžovatele, dle kterých byl správní orgán povinen vést dokazování ke zjištění, jakým způsobem probíhá nasazení armády a boje v daných oblastech a zda je takové nasazení legitimní a v souladu s mezinárodním právem, jakým způsobem je zacházeno se zajatými vojáky ze strany proruských separatistů, zda jim nehrozí mučení či jiné nelidské

zacházení a jaké tresty hrozí se strany ukrajinských úřadů za odmítnutí nastoupení do armády. Nic z toho však správní orgán neučinil, stěžovatel tak má za to, že nezajistil dostatečně aktuální a relevantní podklady a správní soud tak mě takové rozhodnutí zrušit.

[4] Stěžovatel je názoru, že kasační stížnost by měla být přijata k meritornímu posouzení, neboť v uvedené věci nebyla naplněna základní funkce správního soudnictví - ochrana subjektivních práv jednotlivce, která byla porušena správním rozhodnutím, když části rozhodnutí jsou nepřezkoumatelné.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na své vyjádření k žalobě a na odůvodnění svého rozhodnutí, nadále trvá na správnosti vydaného rozhodnutí, neboť dostatečně zjistil skutkový stav a zabýval se všemi skutečnostmi, které stěžovatel v průběhu správního řízení uváděl, opatřil si potřebné doklady a informace, které byly pro rozhodnutí třeba. Konstatuje, že kasační stížnost nesplňuje podmínky její přijatelnosti dle § 104a s. ř. s. a navrhuje, aby ji Nejvyšší správní soud odmítl.

[6] Po konstatování včasnosti kasační stížnosti, jakož i splnění ostatních podmínek řízení, se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje neurčitý právní pojem, jehož výklad provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:1) kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu,* 2) kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně,* 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele*. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

[7] Nejvyšší správní soud neshledal v kasační stížnosti relevantní argumenty svědčící pro její přijatelnost.

[8] Kasační námitky stěžovatele se zcela shodují s námitkami uplatněnými již v žalobě. Městský soud se všemi žalobními tvrzeními stěžovatele podrobně zabýval a vypořádal je přezkoumatelným způsobem (k otázce přezkoumatelnosti srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, ze dne 28. 8. 2007, č. j. 6 Ads 87/2006 - 36, publ. pod č. 1389/2007 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud neshledal, že by městský soud pochybil při výkladu hmotného práva. Závěry žalovaného a městského

soudu mají oporu ve spisovém materiálu a jsou rovněž v souladu s konstantní judikaturou správních soudů.

[9] Nejvyšší správní soud opakovaně konstatuje, že důvody pro poskytnutí mezinárodní ochrany jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut mezinárodní ochrany je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování či vážnou újmu ze zákonem uznaných důvodů. Tímto institutem je chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv se mohou jevit jako natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 - 46).

[10] Vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, jestliže ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí správního orgánu, vyplývá, že politický systém v zemi původu dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti nebyly v řízení vyvráceny. Obavy stěžovatele v tomto směru nelze podřadit pod žádnou ze skutečností uvedenou v zákoně o azylu, která by odůvodňovala udělení azylu. Skutečnost, že stěžovatel má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromých osob a má zde ekonomické problémy, není bez dalšího ani důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, ani důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů (§ 14 téhož zákona). K námitkám stěžovatele, které se týkají údajného pronásledování nestátními subjekty, lze odkázat např. na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70, publikovaný pod č. 1749/2009 Sb. NSS, ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 – 62, ze dne 11. 2. 2010, č. j. 5 Azs 55/2009 – 132). Riziko vážné újmy ze strany těchto osob může být relevantní, pokud stát (země původu žadatele o mezinárodní ochranu) není schopen nebo ochoten zajistit před takovým jednáním odpovídajícím způsobem ochranu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014 – 44, též rozsudek sp. zn. 5 Azs 25/2003, 8 Azs 13/2005, 6 Azs 45/2003, 4 Azs 28/2003). Stěžovatel uvedl, že věřitelé mu pouze verbálně vyhrožovali, nikdy se na něm však nedopustili násilí. Jak vyplývá z aktuálních informací o Ukrajině, které žalovaný shromáždil a s nimiž měl stěžovatel možnost se seznámit, je možné obrátit se na policii a jiné orgány, v zemi je zřízen institut Ochránce lidských práv, kam se mohou občané rovněž obracet. Stěžovatel se na žádný ze státních orgánů neobrátil a situaci řešil odjezdem z Ukrajiny.

[11] Co se týče tvrzených obav z nástupu vojenské služby, stěžovatel poprvé až v žalobě poukazuje na judikaturu zdejšího soudu ohledně možného uznání brance za možnou sociální skupinu; tvrdí, že správní orgán byl povinen zabývat se možností nasazení armády. Městský soud se tímto tvrzením stěžovatele zabýval a konstatoval, že samotná obava z nástupu do armády není azylově relevantní důvod, odkázal na četnou judikaturu NSS.

[12] Pokud jde dále o námitku stěžovatele, že některé žalobní námitky (povinná mobilizace a nasazení stěžovatele na frontě v probíhající válce) vůbec nehodnotil, Nejvyšší

správní soud k ní podotýká, že tvrzení o možném narukování do armády stěžovatel poprvé uplatnil až v žalobě. Zmíněnou námitku přitom stěžovatel uvedl jako součást argumentace poukazující na nedostatečné zjištění skutkového stavu a nedostatečné posouzení podmínek pro udělení doplňkové ochrany ze strany žalovaného. Vzhledem k tomu, že toto tvrzení bylo poprvé uplatněno až v žalobě, a vzhledem k vývoji, který v daném ohledu nastal na Ukrajině z větší části až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí, nelze žalovanému vytýkat, že se otázkou možného narukování stěžovatele do ukrajinské armády ve svém rozhodnutí výslovně nezabýval.

[13] Městský soud nepochybil, pokud v daném případě, vzhledem k datu podání žádosti o mezinárodní ochranu, postupoval podle § 75 odst. 1 s. ř. s., a vycházel tak ze skutkového a právního stavu ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí. Stěžovatel totiž v řízení před krajským soudem pouze v obecné rovině namítal své potenciální ohrožení brannou povinností jako takovou. Samotné plnění branné povinnosti (bez dalších souvislostí) se však podle judikatury Nejvyššího správního soudu a Soudního dvora EU nepovažuje za důvod pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany, pokud se jedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě demokratického státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud případné odpírání výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí není trestáno nepřiměřenými sankcemi. Podrobení se takové povinnosti potom samo o sobě nezakládá pronásledování ani vážnou újmu ve smyslu § 12 a § 14a zákona o azylu. Pro úplnost Nejvyšší správní soud podotýká, že branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu, by za určitých okolností mohla být významná z pohledu možného pronásledování z azylově relevantních důvodů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, který musí být vykládán v souladu s čl. 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „nová kvalifikační směrnice“). Podle čl. 9 odst. 2 písm. e) nové kvalifikační směrnice může být za pronásledování mimo jiné považováno trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 této směrnice. Dále podle čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) nové kvalifikační směrnice mohou být za pronásledování obecně považována také právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem, a také nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání [včetně případného takového nepřiměřeného trestání odepření výkonu vojenské služby z důvodu svědomí; k těmto otázkám viz zejména rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2015, č. j. 5 Azs 158/2015 - 24, a ze dne 26. 2. 2016, č. j. 5 Azs 168/2015 - 36, oba dostupné na www.nssoud.cz, a v nich citovaný rozsudek Soudního dvora EU ze dne 26. 2. 2015 ve věci *Shepherd*, C-472/13, ECLI:EU:C:2015:117, zabývající se výkladem obdobných ustanovení předchozí kvalifikační směrnice, tj. čl. 9 odst. 2 písm. b), c) a e) směrnice Rady 2004/83/ES]. K uvedenému je však třeba podotknout, že § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, v relevantním znění, je nutné vykládat totožně s čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice, dle něhož se udělení doplňkové ochrany z důvodu vážného a individuálního ohrožení života nebo nedotknutelnosti v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu vztahuje výhradně na civilisty [srov. rozsudek

Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 – 68, publikovaný pod č. 1840/2009 Sb. NSS, či výše citovaný rozsudek ze dne 17. 12. 2015, č. j. 5 Azs 158/2015 – 24, a rovněž současné znění § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu]. Zmíněné omezení rozsahu doplňkové ochrany je výrazem toho, že branná povinnost je legitimní povinností občana vůči domovskému státu, akceptovanou i v mezinárodním měřítku, a službu v armádě při mobilizaci tak nelze považovat za ohrožení svévolným (přesněji řečeno „nerozlišujícím“) násilím vyplývajícím z ozbrojeného konfliktu. Pokud by stěžovatel věrohodně doložil, že mu hrozí odvedení do ukrajinské armády za podmínek, jež by v souladu s výše uvedeným zakládaly jeho pronásledování z azylově relevantních důvodů, byl by to důvod pro podání nové žádosti o mezinárodní ochranu.

[14] Závěrem Nejvyšší správní soud připomíná, že institut mezinárodní ochrany není a nikdy nebyl nástrojem k řešení nepříznivé osobní či ekonomické situace žadatele. Právo na azyl založené na mezinárodních úmluvách totiž v sobě nezahrnuje právo osoby vybrat si zemi, kde se pokusí začít nový život odpovídající jejím představám, jelikož slouží výhradně k poskytnutí nezbytné ochrany cizím státem, je-li žadatel (popřípadě též jeho rodinný příslušník) ve vlastní zemi vystaven pronásledování ze zákonem vyjmenovaných důvodů, popřípadě existují-li jiné, zcela výjimečné okolnosti, za kterých by bylo *„nehumánní“* azyl neudělit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2005, č. j. 4 Azs 34/2005 - 60).

[15] Nejvyšší správní soud konstatuje, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura zdejšího soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky uplatněné v kasační stížnosti. Městský soud při svém rozhodování nevybočil z této judikatury a nedopustil se ani žádného procesního pochybení. Netvrdil-li stěžovatel žádné konkrétní důvody přijatelnosti kasační stížnosti, nelze než uzavřít, než že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje jeho vlastní zájmy. Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost jako nepřijatelnou a podle § 104a s. ř. s. ji usnesením odmítl.

[16] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., z nichž vyplývá, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[17] Stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem Mgr. et Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., který mu byl ustanoven městským soudem již v řízení o žalobě; toto zastoupení pokračovalo i v následném řízení o kasační stížnosti (§ 35 odst. 9 poslední věta s. ř. s.). Náklady spojené se zastoupením, tj. hotové výdaje advokáta a odměnu za zastupování, hradí v takovém případě stát. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu ve výši 3100 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, a dále částku odpovídající DPH ve výši 21 %, celkem tedy 4114 Kč.

P o u č e n í :
Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

pokračování

V Brně dne 8. března 2018

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu